

Julkaistavissa torstaina 1.5.2025 kello 12.00

Muutosvarauksin

SAK:n hallituksen varapuheenjohtaja Katja Syvärinen
Vappujuhla Rovaniemen Angry Birds -leikkipuistossa kello 12.00

Katja Syvärisen vappupuhe 2025

Hyvät toverit, arvoisa vappuväki,

Naamiot on riisuttu. Vain itsekkään oikeistopolitiikan kylmät kasvot näkyvät. Entisen presidenttimme sanoja mukaillen olemme kuluneen viikon ajan hämmästyksellä voineet nähdä, miten hallitus paljastaa loputkin todelliset aikeensa.

Kuka ikinä olisi uskonut, että kokoomus ja perussuomalaiset löytävät taikaseinän, josta pumpata rahaa, ja se seinä on valtiovarainministeriön ja valtion eläkerahaston seinä? Viis valtion velkaantumisesta, viis siitä, että eläkerahaston tuotot ovat olleet moninkertaisia verrattuna vastaavan velkasumman korkomenoihin, eli viis siitä, että valtio jää tappiolle, kun varat on aikanaan palautettava rahastoon.

Hyvä vappuväki,

Viimeistään hallituksen puoliväliriihi osoitti, mistä hallituksen politiikassa on pohjimmiltaan kyse. Kyse ei ole velkalaivan kääntämisestä tai koko Suomen kuntoon laittamisesta. Hallituksen ensimmäiset kaksi vuotta näyttävät konkreettisesti, että politiikalla on väliä.

Orpon-Purran hallitus on rikkonut luottamukseen perustuvat työmarkkinat muuttamalla lainsäädäntöä häikäilemättömästi työnantajan hyväksi. Hallitus on leikannut sosiaaliturvaa, erityisesti työttömiltä ja heidän perheiltään rakentaakseen halpatyömarkkinat kotimaiselle ja ulkomaiselle työlle. Tämän vuoden sosiaaliturvaleikkausten jälkeen yli 844 000 eli lähes joka kuudes suomalainen elää köyhyysrajan alapuolella. Hallituksen päätökset sysäävät köyhyyteen 100 000 uutta ihmistä. Leikkaukset lisäävät ylisukupolvista köyhyyttä. Arvioiden mukaan 17 000 lasta putoaa köyhyysrajan alapuolelle. Työttömien lapsiperheiden perusturva ei enää riitä arjen kuluihin, ja toimeentulotuen tarve kasvaa. Leikkaukset osuvat kipeimmin yksineläjiin ja yksinhuoltajiin. Suhteellisesti palkkaköyhien määrä kasvaa kolmanneksella. Mutta hallitus sanoi, että näin on tehtävä, ”koska ei ole rahaa”.

Hallitus on heikentänyt työntekijöiden mahdollisuuksia yhdessä vaatia ja taistella parempien työehtojen puolesta rajoittamalla lakko-oikeutta ja sitomalla valtakunnansovittelijan käsiä. Hallitus heikentää järjestäytymisen kannusteita kiristämällä järjestäytyneen palkansaajan verotusta viemällä ay-jäsenmaksun verovähennysoikeuden sekä mahdollistamalla eriskummallisen rinnakkaisjärjestelmän ammattiliittoon kuuluvalle luottamushenkilölle muka järjestäytymisvapauden nimissä. Veronalennusten silmänkääntötempuilla lopulta duunarin tilipussi jää miinukselle. ”Koska ei ole rahaa.”

Hallitus haikailee kasvutoimia, mutta toimimalla näin, hallitus kasvattaa lisää työttömyyttä, köyhyyttä, pahoinvointia ja valtion velkaantumista.

Tavoite ei siis ole se, mitä ennen vaaleja äänestäjille sanottiin, ja millä niukka vaalivoitto varmistettiin, vaan aivan muu. Sanotaan se suoraan: kokoomuksen, perussuomalaisten, kristillisten ja ruotsalaisten politiikan tavoite on mahdollisimman pieni verovaroin rahoitettu julkinen sektori ja mahdollisimman matalat verot yrityksille ja yksityisille henkilöille. Tavoitteena on mahdollisimman vähän säädellyt työmarkkinat ja mahdollisimman heikko ammattiyhdistysliike. "RAHAA ON!"

Siksi tuloveroa kevennetään kaikilta, mutta erityisesti suurituloisilta. Siksi yhteisöveroa kevennetään kaikilta yrityksiltä, riippumatta siitä aikovatko ne investoida tai kasvaa. Siksi yksityisen hoidon KELA-korvauksia nostetaan, vaikka tiedetään, että se ei tuo parempaa kansanterveyttä, vaan raha valuu pörriäisten katteisiin. Siksi opiskelijoiden asumistuesta, ammatillisesta koulutuksesta ja korkeakoulujen perusrahoituksesta leikataan ja mahdollistetaan omalla rahalla opiskeluun uusia väyliä. Aikuiskoulutustuki poistettiin kokonaan. Koska, kuten valtiovarainministeri on sanonut: omalla rahalla saa jokainen opiskella niin monta tutkintoa kuin haluaa.

Hallitus on ottanut taka-askelia myös työelämän tasa-arvossa. Määräaikaisten työsuhteiden lisääminen, työttömyysturvan leikkaaminen ja irtisanomissuojan heikentäminen osuvat kipeimmin naisvaltaisille aloille. Työnantajille annetaan joustoa ja työntekijöille epävarmuutta ja turvattomuutta.

Hallitus on elinkeinoelämän tuella ja toiveesta rikkonut luottamukseen ja neuvotteluun perustuvan työmarkkinajärjestelmän. Se, mitä hallitus kutsuu kannustamiseksi, tarkoittaa terävien kantapäiden upottamista tuskanhikisiin kylkiin ja piiskaamista: "juokse kovempaa, sinä laiska työtön". Hallituksen politiikan tuloksena jokainen saa tulla toimeen omillaan, mieluiten pääomillaan. Vaurastuminen on helppoa, kun sattuu syntymään riittävän varakkaaseen perheeseen, jota ei turhaan perintöveroilla kiusata.

Toverit,

Me emme unohda. Meitä ei sumuteta. Kansa alkaa jo nähdä valheiden läpi. Ylimielinen saksienheiluttelu kostautui jo kunta- ja aluevaaleissa. Ehkä muutos nähdään seuraavan kerran eduskuntavaaleissa, mutta sinne on vielä kaksi vuotta ja sitä ennen hallitus ennättää tehdä vielä liudan erilaisia ideologioita heikennyksiä.

Mutta onko tässä tilanteessa jotain hyvää? Ainakin se tekee kirkkaammaksi sen, että politiikalla on väliä ja ammattiliiton jäsenyydellä on merkitystä. Siksi me emme myöskään seiso hiljaa tumput suorina, vaan me toimimme, kerromme, muistutamme. Emme saa antaa toivottomuuden ja lamaannuksen vallata mieliämme. On oltava valmiina rakentamaan parempaa. Ei kosto mielessä, vaan parempi tulevaisuus mielessä.

Mikä Orpon-Purran hallituksen myötä on muuttunut eniten? Yhteistyölle perustuva systeemi. Neuvottelukulttuuri. Yhteisen hyvän etsiminen korvautunut suurella itsekkyydellä. Toinen osapuoli on päättänyt ulosmitata kaiken irtoavan itselleen. Johtopäätös voi olla vain: ei näin! Kenenkään etu ei lopulta ole se, että olemme nähneet kahden viime vuoden aikana enemmän lakkoja kuin vuosikymmeniin. On ollut poliittisia lakkoja, on ollut työehtosopimuskierrasta vauhdittavia

työtaisteluista. Laillisia lakkoja, jotka kertovat siitä, että neuvotteluteitse ei ole päästy ratkaisuun. Kaikki ei ollut ennen paremmin, mutta ainakin neuvottelukulttuuri oli parempi.

Suomi, joka on saari maailman laidalla, suuren ja arvaamattoman naapurin vieressä, on selvinnyt monista myrskyistä. Vaikeidenkin aikojen jälkeen on noustu kukoistamaan ja tehty kansainvälisestikin huikeita menestystarinoita. Menestykselle on ollut yksi merkittävä tekijä: yhteistyö ja toisen neuvotteluosapuolen kunnioittaminen.

Olemme Suomessa tottuneet olemaan esimerkkinä muille siitä, miten hyvin asioita voi hoitaa. Nyt esimerkimaasta on tullut varoittava esimerkki siitä, että oikeudet ovat vain lainassa, jos niistä ei pidetä kiinni. Itsestäänselvyydet eivät näyttäydykään enää itsestään selvinä.

Johtaako tämä muutoksiin? Tähän asti järjestäytyneet työnantajat ja työntekijät ovat neuvotelleet työehtosopimukset kaikille, myös järjestäytymättömille. Noin 90 prosenttia työmarkkinoista on työehtosopimusten piirissä ja se on ollut tärkeä kivijalka. Yrittäjä on voinut keskittyä johtamaan yritystään ja työntekijä tekemään ammattiaan vastaavaa työtä. Juridiikan nippelit on hoidettu niiden osaaajien toimesta. Paikallisesti on jo vuosien ajan sovittu pienemmistä, paikallisista asioista. Järjestelmän murros pakottaa nyt kaikki osapuolet miettimään, voiko järjestelmää myös kehittää paremmaksi. Hallitus on valinnut heikentää yhteistoimintalain muutoksilla työntekijöiden asemaa erityisesti pienissä yrityksissä, joissa paikallisen sopimisen muutoksella neuvotteluasemaa jo murrettiin. Sanelu ei ole parantamista, mutta reilu työnjaon täsmentäminen ja työntekijöiden osallisuuden lisääminen voisi parhaimmillaan myös sitouttaa. Liiton rooli ei ole tehdä vain puolesta, vaan yhdessä ja tukien. Tällainen muutos ei kuitenkaan ole mahdollinen ilman luottamusta ja varmuutta siitä, että ollaan oikeasti hakemassa myös yhteistä, ei vain omaa hyvää.

Hyvä vappuväki,

Parhaillaan käynnissä oleva työehtosopimuskierron alkoi tilanteessa, jossa oli jo valmiiksi tarve kunnollisille palkankorotuksille: ostovoimakuoppa on välttämätöntä kuroa umpeen. Eri aloilla on myös omat kehittämistarpeensa niin palkkakehityksen kuin työehtojen osalta.

Työtymättömyys valtakunnansovittelijan toimintaan on laajaa ja perusteltua. Työnantajaliitoilta on puuttunut todellinen halu neuvotella, eikä paineitaakaan ole. Osasyynä sopimisen takkuamiseen on varmasti myös EK:n toiveesta rakennettu vientivetoisen palkkamallin automatiikka, joka on käytännössä jäädyttänyt sovittelijan roolin palkkakaton valvojaksi.

Samaan aikaan hallituksen työelämäheikennykset ovat hankaloittaneet neuvotteluja kautta linjan. Neuvottelupöydissä on jouduttu puolustamaan jo olemassa olevia ehtoja ja yrittämään nostaa työehtosopimusten taso edes nykyisen lainsäädännön tasolle.

Tähän kaikkeen vastatakseen SAK:n jäsenliitot ovat yhdistäneet voimansa. Toimimme tiiviissä liittokoordinaatiossa tunnuslauseella *#VoitollaTyöhön*. Tämä tarkoittaa yhteistä valmistautumista, yhteisiä toimintatapoja ja yhteistä selkärankaa. Työntajapuolihan on tehnyt vastaavanlaista koordinoitua ja vuosien ajan

Yleisen linjan mukaiset palkankorotukset ovat konkreettinen tapa osoittaa työntekijöille arvostusta: ei vain juhlapuheissa, vaan myös tilipussissa. Työnantajat ovat itse korostaneet yleisen linjan merkitystä, ja nyt on aika lunastaa puheet teoiksi. Elinkustannuskriisin jäljet näkyvät edelleen kulttuurialan työntekijän, koulunkäynninohjaajan ja vanginvartijan arjessa. Julkisen sektorin

työntekijät kunnissa ja valtiolla ansaitsevat muutakin kuin kiitoksia. Työntekijät ansaitsevat reilun ja oikeudenmukaisen osuuden työnsä tuloksesta.

Hyvät kuulijat,

Eläketurvakeskuksen tuoreen tutkimuksen mukaan vain 40 prosenttia alle 30-vuotiaista luottaa eläkejärjestelmään. Vaikka vastikään neuvoteltu eläkeuudistus tehtiin järjestelmän kestävyyttä ajatellen, monella on epäilyksiä sen suhteen. Nyt on näin, mutta kuinka kauan? Nuoret ovat huolissaan myös työelämästä. Useamman tutkimuksen mukaan työelämä ahdistaa ja jännittää etukäteen, mutta iloksemme nuoret, jotka työskentelevät SAK:laisilla aloilla, ovat jäsentutkimuksemme mukaan tyytyväisiä. Voimmeko tästä päätellä, että duunaritöissä liittoon kuulumisen lisää työhyvinvointia!

Nuorten ja vanhempienkaan epävarmuus ei ole ihme tällaisessa ajassa, kun hallitus ja elinkeinoelämä yksipuolisesti irtautuvat ja murtavat vuosikymmenien aikana rakennettuja tukipilareita. Kun Trump ja Putin heiluttavat maailmaa aseilla ja twiiteillä. Kun ilmasto kuumenee ja tunnelma kylmenee. Mihin voisi uskoa? Kansa on varsin yksimielinen siitä, että ulkoisia uhkia vastaan on varauduttava, mutta mitä me puolustamme, jos meiltä viedään usko yhteiseen hyvään, yhteiseen kulttuuriin, yhteiseen tulevaisuuteen? Hyvinvointivaltiota ei voi korvata hyväntekeväisyysyhteiskunnalla ilman, että samalla rikotaan keskinäisen solidaarisuuden ihanne. Se ihanne, jota poliittinen työväenliike on yli vuosisadan rakentanut, ja jolle rakennamme myös tänään.

On rakennettava sellaista yhteiskuntaa, jonka turvaverkkoihin voi luottaa. Näihin turvaverkkoihin kuuluvat myös laadukkaat kaikkien saatavilla olevat julkiset terveyspalvelut. Vasta valitut aluevaltuustojen sote-päättäjät ovat kovan paikan edessä, kun ratkovat ikääntyvän väestön, lisääntyvän hoidon tarpeen ja kehittyvien, hinnakkaampien hoitojen sekä niukkojen resurssien yhtälöä. Mutta ratkottava on, sillä ilman terveyttä ei ole myöskään työkykyistä väestöä, kilpailukykyistä taloutta ja hyvinvoivaa yhteiskuntaa, ei lempeää ja laadukasta vanhuutta, ei kehittyvää nuorisoa ja tulevaisuutta.

Hyvät toverit, rakennetaan sitä parempaa tulevaisuutta, yhdessä!